

ELKÉSZÜLT FORDÍTÁSOK

- 001.815:025.347 243269  
Hozzászólások tárgymutató "egykefejezésű" rendszere.-  
MINES, F.A. - KÖNYVRESZLET; Information systems in document-  
ation. 12.k. New York, Intersc.Publ. 1957. p.193-208.f:17.
- 002:659.24 244526  
I. 2512/65.  
A dokumentáció és a tájékoztatás forrásai a jövő mérnökei  
számára. - SASSONE, G.C. - Giornale ed Atti della Associa-  
zione Tecnica dell'Automobile, 17.k. 2.sz. 1964. p.80-86.  
mell. 5, f: 13.
- 026:025.5 241666  
B. 26/65.  
Tájékoztató szolgálat a különleges szakkönyvtárakban.-  
ANDERS, M.E. - Library Trends, 12.k. 3.sz. 1964. jan.p.390-  
404. f:25.
- 371.333:37:002.6/6/ 243571  
I. 2471/65.  
Az afrikai oktatásügyi dokumentációs központok, oktatás-  
ügyi tudományos kutatóintézetek és audio-vizuális oktatá-  
si szolgálatok vezetőinek gyűlése. Kongresszus. Paris -  
Accra, UNESCO, 1964. p.1-14. f: 31.
- 608.3:659.24 242289  
Szabadalmi leírások és a műszaki fejlesztés. Információs  
értékük vizsgálata. - GÖTZE, R. - Der Maschinenbau, 12.k.  
12.sz. 1963.dec. p. 469-471. f:13.
- 651.838.8:681.142-523.8 244386  
R. 3/65.  
Javaslat a dokumentáció elektronikus számítógéppel való ki-  
vitelezéséhez. - BEAUCLAIR, W. - Automatik, 9.k. 1.sz. 1964.  
Jan. p.28-30. mell.3, f:7.
- 69.059.1 243616  
Tf. 1042/65.  
Üzemi karbantartás dokumentációs metodikája. - GEORGE, J.E.-  
Power, 108.k. 5.sz. 1964.máj. p.68-71. mell.4. f:12.
- 778.14.072:025.3 /083.74:438/ 242747  
I. 950/65.  
Bibliográfiai előírások. Mikrofilm katalogizálása. - Szab-  
vány, Lengyelország, PN-62/M-01171.sz. p.4, f: 5.

## EGY OLVASÓNK IRJA

### A MŰSZAKI KÖNYVTÁROK KIKÉPZÉSÉRŐL

A műszaki könyvtáros feladatköre más és más aszerint, hogy milyen tevékenységet folytat az az iparvállalat, irányító szerv vagy kutató stb. intézet, amelynek kebelében dolgozik.

Két műszaki könyvtáros tevékenysége csak akkor egyezik meg egymással, ha teljesen azonos munkával foglalkoznak munkaadóik.

A műszaki könyvtárosok elméleti kiképzése tehát nyilván nem lehet maradéktalan, hiszen olyan különböző igényű területekre küldik őket, mint például a mérnököket. De míg a mérnököket régebben is legáltalában villamos-, kohász- vagy vegyész mérnököknek képezte ki az egyetem és ma már e főágakat egész sereg szakágra tagosították, addig a műszaki könyvtárosok elméleti előkészítése körülbelül változatlanul megegyezik a közművelődési könyvtárossal.

Hat éve vagyok műszaki könyvtáros, és így már sok időt szentelhettem arra, hogy lehetőleg ellássam úgy a mindennapi feladatokat, mint pedig végezzem a könyvtár jeleiben és távlati kiépítését is. Igen előrehaladott életkorom azonban egyszer kérésselhetlenül megálljt parancsol, és néhány év múlva okvetlenül utód kell a helyemre.

Figyelemmel kísértem tehát kérdezősködés útján a könyvtárosi elméleti kiképzést, és az így leszárt tapasztalataim indítottak arra, hogy a könyvtárosi előkészítés tárgyában fel próbáljam vázolni egyrészt a műszaki könyvtárosi vonalon felmerülhető követelményeket, másrészt az elméleti kiképzésnek ezekből nyilvánvalóvá váló hézagai pótlására irányuló szerény javaslataimat.

Kezdjük tehát a műszaki könyvtáros teendőinek ismertetésével.

Mivel a műszaki könyvtáros tevékenységének csak kisebb része adminisztratív jellegű, tehát annak ellenére, hogy ezek rövid megemlégetésével kezdem, hangsúlyozni kell: teljesen egyenrangúnak minősül a feltáró, a dokumentáló és az informáló működése is.

Az adminisztratív tevékenységet főként az egyre érkező anyag megóvására, rendszerbe tagozására, az olvasó-, kölcsönző forgalom lebonyolítására, a könyvtár gyarapítására irányuló munkái képezik, és ezekre az egyetem megfelelően ki is képezi őt. E kiképzéssel megkapja a könyvtári szabványok körüli ismereteket, ezek és az egyetemes tisztes osztályozás kapcsán a könyvtári anyag hozzáférhetősége is létrejön. Mindezek birtokában a könyvtáros egyrészt rendben tudja tartani és meg tudja óvni az állami vagyont, másrészt ki tudja adni, be tudja vételezni az olvasók által igényelt könyvtári anyagot.

Ha a műszaki könyvtáros e teendők ellátásával beérné, akkor a beérkező könyv-, de különösen a folyóirat-, szabadalom- és egyéb do-

kumentumanyagot a mindennapi munkával eléggé vagy sokszor túlterhelt dolgozók legnagyobb részét olvasatlanul hagynák vagy csak igen felületesen lapoznak át.

Nyilvánvaló tehát, hogy főként a folyóirat-, de a többi könyvtári anyagot is közelebb kell hozni az olvasókhöz. Ez pedig abban áll, hogy ki kell szűrni belőle az illető vállalatot, intézetet stb. nem érdeklő anyagot és megfelelően kiemelni az érdekeset.

Hogyan tegeyen ennek eleget a műszaki könyvtáros a ma lényegileg a közművelődési könyvtár tennivalóira ellátott tudásával? Hogyan feleljen meg például annak a követelménynek, hogy az olyan csupán középnagy vegyészeti gyárban is, mint amilyenben én dolgozom, kiváló gassa a magyar nyelvű folyóiratokon felül a német, angol, orosz, francia nyelvekből azokat a vegyészeti, kohászati, gépészeti, energiaüzemi, villamosági, üzemszervezési, karbantartási, közgazdasági tanulmányokat, amelyek a munkaadójának fontosak?

Ezek ki- és megkerülhetetlen feladatok. Megpróbálták a vállalat-hoz kerülés előtt ezt akként megoldani megfelelő könyvtárosi munkavállaló hiányában, hogy az egyes folyóiratok ismertetését rábízta egy-egy szakmérnökre. Mivel azonban 1. vagy nem volt meg a megfelelő nyelvismerete, 2. vagy nem volt meg azon a területen a szakképzettsége, 3. vagy egyszerűen nem tudott időt szakítani rá, - elhúzódtott hónapokra, vagy teljesen elmaradt az ismertetés és a folyóiratok az esetek 90 %-ában olvasatlanul kerültek a porosodó többi közé.

Vagyis nem marad általában más választás, mint az, hogy 1. műszaki és 2. nyelvi ismeretekkel rendelkező könyvtárost kerítsenek, mert különben hiába gazdagodik évről-évre sok tízezer forint árán a könyvtár, a kincseit por fogja belepni ahelyett, hogy a dolgozók, különösen a műszaki és közgazdasági dolgozók tudását gyarapítanák.

Csakhog

- ad 1. műszaki ismereteket csak a műszaki egyetem és a technikumok adnak,
- ad 2. a műszaki ismeretek mellé ezek a tanintézmények sem adnak nyelvtudást.

Ha most a műszaki egyetemet vagy legalább ily technikumot végzett dolgozó nyelvtudással is rendelkezik, ahhoz, hogy a könyvtárosi ismereteket is elsajátítsa valamilyen úton, olyan anyagi ösztönzés kellene számára, ami kívánatosá tehetné a műszaki beosztás helyett a műszaki könyvtárosi állást. Megfelelő mérvű könyvtárosi javadalmazás adásától a legtöbb vállalat, intézmény még távol van, és ezért a nyelvtudással is rendelkező mérnök vagy technikus általában nem édesgethető a könyvtárosi állásba.

Elkerülhetetlen tehát, hogy könyvtárosi képesítést kereső fiataljaink között nagy százalékot ellássunk a műszaki könyvtárosi teendőkhöz szükséges ismeretekkel is.

Kell tehát ad 1. műszaki alapismeretekre való kiképzés. Ez a fizikának és kémianak, mint tantárgyaknak való tanításán kívül talán legcélravezetőbben az iparüzemi vagy kutatóintézeti párhuzamos gyakorlati képzés útján volna elérhető. Megfontolandó lehetne ez utóbbinál az a módszer, hogy a műszaki könyvtárost kereső iparüzemnél vagy kutatóintézetnél lenne akár szünidőben, akár egyéb időtartamokra a könyvtárszakos hallgató, amely esetben éppen a leendő munkahelyén hasznos üzemi ismeretekre tenne szert.

Szükséges persze ad 2. két-három nyelvből a fordítási készség elsajátítása. Ez részben könnyebb, részben nehezebb az általános nyelvismeretnél. Ugyanis a beszédismeret elhanyagolható, viszont a műszaki nyelvből azoknak a szakoknak az ismerete fontos, amely szakág üzemében vagy kutatásában kell otthonosnak lennie.

Az 1. és 2. pontokban körülírt kellékek birtokában lesz tehát képessége az irodalom feltárására.

Első pillanatban talán meglepőnek tűnhetik fel, de ismerve a könyvtárak személyzeti ellátottságának igen szűk voltát, az én gyakorlatomból is, de másokéból is azt tapasztaltam, hogy a mai műszaki könyvtárosnak, különösen kis- és középüzemekben, elengedhetetlenül szükséges a gépirásban való teljes gyakorlottság.

Minden feltáró munkája 5-10, esetleg többpéldányos megörökített igényel, hogy jusson a dokumentumot kísérő példányul belőle és mivel a dokumentum hetek, hónapok múltán jut csak el minden érdekelt kezébe, jusson hirdetőtáblán való kifüggesztésre is, és külön-külön minden érdekelt osztály, esetleg személy számára is.

Módot kell tehát találni arra is, hogy a leendő műszaki könyvtáros megfelelő gépirói tudással rendelkezzen, mert kis- és középüzemekben általában hiányzik a műszaki könyvtár számára a gépiró személyzet.

Összegezve tehát a kifejtetteket, a következőket rögzíteném le:

1. A könyvtárosi kiképzés eszidőszerint a közművelődési könyvtáros elméleti felkészítésére elegendő.
2. A műszaki könyvtáros a közművelődési könyvtáros tevékenységén felül általában ezt meg is haladó mértékben a könyvtári anyag feltárását végzi.
3. E feltáró munkához szüksége van annyi műszaki, közgazdasági ismeretre, hogy a munkaadó üzemében, intézetében fontossággal bíró irodalmi anyagból az érdekekkel nem bírót ki tudja rostálni, az érdekesnek minősülőket pedig fel tudja tárni.
4. Mindezek végzésére el kell látni annyi műszaki és közgazdasági ismerettel, amennyi a munkaadójánál folyó tevékenység kellő mélységű áttekintésére szükséges.

## Figyelőszolgálat

5. Mivel a műszaki irodalom igen nagy része német, angol, orosz nyelven kerül közlésre, e nyelvekből legalább kettőnél műszaki fordításra való felkészültséget kell számára biztosítani.
6. Általában nem mellőzhető a gépirói tudás sem, miért is, esetleg kiegészítő tanfolyam útján, ezt is lehetővé kell tenni.

dr.BALOGH Emil  
a Magyaróvári Timföld és Műkorundgyár  
műszaki könyvtárosa

